

Lieta Nr. C27128613
SKC-244/2017
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
SPRIEDUMS

Rīgā 2017.gada 30.jūnijā

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Ļubova Kušnīre
tiesnese Inta Lauka
tiesnese Māriete Zāģere

rakstveida procesā izskatīja civillietu sakarā ar /pers. B/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 2.aprīļa spriedumu /pers. B/ prasībā pret Rīgas domi par zemes piespiedu nomas attiecību atzīšanu, nomas maksas samaksu un zemes nomas līguma būtisko noteikumu noteikšanu un Rīgas domes pretprasībā par zemes nomas maksas noteikšanu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. B/ Rīgas pilsētas Centra rajona tiesā 2012.gada 21.decembrī pret Rīgas domi cēlis prasību, kas vairākkārt papildināta un grozīta, lūdzot:

- 1) atzīt zemes gabala 2 321 m² platībā /adrese/, ar kadastra numuru /numurs A/, piespiedu nomas attiecības starp /pers. B/ un Rīgas domi no 2003.gada 1.oktobra,
 - 2) piedzīt no Rīgas domes zemes nomas maksu 6% no kalendāra gadam noteiktās kadastrālās vērtības par zemes gabala lietošanu piespiedu nomas attiecību laikā (nomas maksas parāds uz 2014.gada 1.decembri 44 067,57 EUR),
 - 3) piedzīt no Rīgas domes nekustamā īpašuma nodokļa kompensāciju 3 355 EUR par laiku no 2003.gada 1.oktobra līdz 2014.gada 1.decembrim vai summu, kāda būs izveidojusies līdz tiesas sprieduma spēkā stāšanās brīdim,
 - 4) piedzīt no Rīgas domes nokavējuma procentus par laiku no 2003.gada 1.oktobra līdz sprieduma spēkā stāšanās brīdim (nokavējuma procenti uz 2014.gada 1.decembri 13 577,16 EUR),
 - 5) noteikt tiesības /pers. B/ saņemt nokavējuma procentus 6% gadā par nomas maksas parādu, nekustamā īpašuma nodokļa kompensāciju un nokavējuma procentiem par laiku līdz sprieduma izpildei,
 - 6) noteikt šādus zemes piespiedu nomas līguma būtiskos noteikumus:
 - a) zemes nomas maksa 6% no zemes kadastrālās vērtības,
 - b) zemes nomas un nekustamā īpašuma nodokļa kompensācija maksājama par katru pusgadu uz priekšu līdz pusgada pirmā mēneša pēdējam datumam,
 - c) zemes nomas līguma termiņš nosakāms līdz brīdim, kamēr starp pusēm pastāv zemes piespiedu nomas attiecības,
- Prasība pamatota ar šādiem argumentiem

[1.1] /pers. B/ pieder nekustamais īpašums – zemes gabals 2 321 m² platībā /adrese/, ar kadastra numuru /numurs A/. Īpašuma tiesības /pers. B/ atjaunotas 1993.gada 27.maijā denacionalizācijas rezultātā ar Rīgas pilsētas zemes komisijas lēmumu Nr.11/181. Saskaņā ar Rīgas domes Finanšu departamenta Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes 2004.gada 13.oktobra lēmumu Nr.DFPI-04-1733-es /pers. B/ uzskatāms par nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju sākot no 2003.gada 1.oktobra. Nekustamais īpašums ierakstīts zemesgrāmatā 2004.gada 26.novembrī.

Uz zemes gabala atrodas Rīgas pilsētas pašvaldībai piederoša ēka, kurā atrodas 7.pirmskolas izglītības iestāde. Zemes gabals tiek izmantots bērnu darza vajadzībām, un īpašniekam nav iespēju to izmantot pēc saviem ieskatiem vai gūt no tā kādu labumu.

[1.2] Prasītais zemes nomas maksas apmērs pamatojams ar likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās” 12.panta trešo daļu un nomas maksa būtu nosakāma 6% apmērā no zemes gabala kadastrālās vērtības. Zemes nomas maksai jāatbilst Civillikuma 2120.pantā noteiktajam

[1.3] Ņemot vērā, ka Rīgas dome prettiesiski izlietojusi un turpina lietot citas personas naudas līdzekļus, /pers. B/ ir tiesības saņemt likumiskos procentus. No Civillikuma 1759.panta izriet, ka /pers. B/ ir prasījuma tiesības pret Rīgas domi par procentu samaksu gan par nomas maksas parādu, gan par nekustamā īpašuma nodokļa maksājumiem. Likumisko procentu apmērs nosakāms atbilstoši Civillikuma 1765.panta pirmajai daļai.

No Civillikuma 2141. un 2142.panta secināms, ka Rīgas domei bija katru pusgadu uz priekšu jāmaksā zemes nomas maksa. Rīgas domei bija zināms pienākums maksāt zemes nomas maksu un nekustamā īpašuma nodokļa kompensāciju, taču maksājumi netika veikti, tādējādi izmantojot iespēju lietot naudu, kas pienācās /pers. B/, kā arī pieļaujot svešas naudas prettiesisku aizturēšanu. Līdz ar to, pamatojoties uz Civillikuma 1759.panta pirmās daļas 1. un 2.punktu, tiek prasīti likumiskie nokavējuma procenti par laiku līdz parādsaistību pilnīgai izpildei.

[2] Rīgas dome 2014.gada 22.aprīlī cēlusi pretprasību, lūdzot tiesai:

- 1) noteikt zemes nomas līgumā šādus būtiskos noteikumus
 - 1.1) nomas objekts – zemes gabals 2 321 m² platībā /adrese/, ar kadastra numuru /numurs A/,
 - 1.2) zemes nomas maksa –
 - 1.2.1) par 2004.gadu 5% no zemes gabala kadastrālās vērtības, kas ir 35,19 EUR,
 - 1.2.2) par 2005.gadu 5% no zemes gabala kadastrālās vērtības, kas ir 495,37 EUR,
 - 1.2.3) par 2006.gadu 5% no zemes gabala kadastrālās vērtības, kas ir 495,37 EUR,

1.2.4) par 2007.gadu 5% no zemes gabala kadastrālās vērtības, kas ir 495,37 EUR,
1.2.5) par 2008.gadu 2007.gada nomas maksa + 25%, kas ir 619,22 EUR,
1.2.6) par 2009.gadu 2008.gada nomas maksa + 25%, kas ir 774,03 EUR,
1.2.7) par 2010.gadu 2009.gada nomas maksa + 25%, kas ir 967,54 EUR,
1.2.8) par 2011.gadu 5% no zemes gabala kadastrālās vērtības, kas ir 3 962,98 EUR,
1.2.9) par 2012.gadu 5% no zemes gabala kadastrālās vērtības, kas ir 3 632,73 EUR,
1.2.10) par 2013.gadu 5% no zemes gabala kadastrālās vērtības, kas ir 3 632,73 EUR,
1.2.11) par 2014.gadu 5% no zemes gabala kadastrālās vērtības, kas ir 3 632,35 EUR,
1.2.12) nomas maksa no 2015.gada un turpmākos gadus 5% no zemes gabala attiecīgā gada kadastrālās vērtības uz katra gada 1.janvāri, ja normatīvie akti nenoteiks citādi,

1.3) nomas maksa ir maksājama reizi ceturksnī līdz katra ceturkšņa pēdējā mēneša 15.datumam,

1.4) zemes nomas līgums slēdzams uz nenoteiktu laiku, izņemot, ja nomnieks zaudējis īpašuma tiesības uz ēkām (būvēm), kuru uzturēšanai un darbības nodrošināšanai nepieciešams zemes gabals, vai iznomātājs zaudējis īpašuma tiesības uz zemesgabalu un līgums nav reģistrēts zemesgrāmatā,

1.5) nomas maksas apmērs ir pārskatāms, ja tiek grozīti normatīvie akti par zemes nomas maksas apmēra noteikšanu un tā palielināšanas ierobežojumiem,

1.6) nomniekam ir tiesības veikt tam līguma 1.3.punktā minēto ēku remontdarbus, renovāciju (bez jaunas apbūves tiesībām) vai to pārplānošanu bez iepriekšējās saskaņošanas ar iznomātāju,

2) atzīt par noslēgtu zemes nomas līgumu pretprasības pieteikuma pielikumā pievienotajā redakcijā un reģistrēt šo līgumu Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodaļumā Nr./numurs B/.

Pretprasība pamatota ar šādiem argumentiem.

[2.1] Prasītāja piedāvātais nomas maksas apmērs ir pretrunā ar Civillikuma 2391.pantu. Nomas maksas apmērs 6% no zemes gabala kadastrālās vērtības ir pārmērīgi augsts un nepamatots, kā arī neatbilst normatīvo aktu prasībām. Uz prasītājam piederošā zemes gabala atrodas Rīgas pilsētas pašvaldībai piederošā ēka, kas netiek izmantota komercdarbībai un peļņas gūšanai, bet likumā „Par pašvaldībām” noteikto autonomo funkciju veikšanai.

Samērīga un atbilstoša nomas maksa būtu nosakāma 5% gadā no zemes gabala kadastrālās vērtības par laiku no 2004.gada 6.decembra līdz 2007.gada 31.decembrim, kā arī sākot no 2011.gada, savukārt 2008., 2009. un 2010.gadā nomas maksa nosakāma, piemērojot 25% pieaugumu iepriekšējam gadam aprēķinātajai nomas maksai. Atbildētājs pilnībā apsainnieko prasītājam piederošo zemes gabalu, kā arī 20 gadu nomas maksa sedz zemes gabala kadastrālo vērtību.

[2.2] Nav pamatots prasījums piedzīt likumiskos nokavējuma procentus, jo nav iestājies neviens no Civillikuma 1759.pantā minētajiem gadījumiem. Tāpat neviens normatīvais akts neuzliek pašvaldībai pienākumu konkrētajā gadījumā kompensēt nekustamā īpašuma nodokli.

[3] Ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2014.gada 15.decembra spriedumu prasība apmierināta daļēji, bet pretprasība noraidīta. Tiesa nosprieda:

1) atzīt, ka starp prasītāju kā iznomātāju un atbildētāju kā nomnieku no 2003.gada 1.oktobra pastāv nomas tiesiskās attiecības uz zemes gabalu 2 321 m² platībā /adrese/, ar kadastra numuru /numurs A/,

2) noteikt zemes gabala nomas maksu no 2003.gada 1.oktobra 6% gadā no zemes gabala kadastrālās vērtības,

3) piedzīt no atbildētāja nomas maksas parādu 44 067,57 EUR par laiku no 2003.gada 1.oktobra līdz 2014.gada 1.decembrim,

4) piedzīt no atbildētāja nokavējuma procentus 12 683,84 EUR par laiku no 2003.gada 1.oktobra līdz 2014.gada 1.decembrim,

5) noteikt prasītājam tiesības saņemt nomas maksu par katru pusgadu uz priekšu,

6) noteikt prasītājam tiesības saņemt nokavējuma procentus 6% gadā no nomas maksas parāda,

7) noteikt prasītājam tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6% gadā no nesamaksātās parāda summas.

Tiesa noraidīja prasību daļā par nekustamā īpašuma nodokļa kompensācijas 3 355 EUR piedziņu par laiku no 2003.gada 1.oktobra līdz 2014.gada 1.decembrim un daļā par tiesībām saņemt nokavējuma procentus 6% gadā no nekustamā īpašuma nodokļa kompensācijas.

[4] Rīgas dome iesniedza apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu, norādot, ka spriedums ir nepamatots un atceļams daļā, kurā tas ir pretējs pretprasībā izvirzītajiem prasījumiem.

Strīds ir par nomas maksas apmēru un par pamatu būtu ņemams pretprasības pieteikumā noraidītais apmērs.

[5] Tiesā 2015.gada 4.martā saņemts pieteikums par prasības summas pieaugumu, kurā norādīts, ka uz 2015.gada 18.martu, kad nozīmēta lietas izskatīšana apelācijas instances tiesas sēdē, zemes nomas maksas parāds ir 46 249,98 EUR un nokavējumu procenti ir 13 483,24 EUR.

[6] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 2.aprīļa spriedumu daļēji apmierināta prasība un noraidīta pretprasība. Tiesa nosprieda:

1) atzīt, ka ar 2003.gada 1.oktobra starp prasītāju kā iznomātāju un atbildētāju kā nomnieku pastāv zemes gabala 2 321 m² platībā /adrese/, nomas tiesiskās attiecības,

2) noteikt zemes gabala nomas maksu no 2003.gada 1.oktobra 6% gadā no zemes gabala kadastrālās vērtības, maksājot nomas maksu par katru pusgadu uz priekšu,

3) piedzīt no atbildētāja nomas maksas parādu 46 249,98 EUR par laiku no 2003.gada 1.oktobra līdz 2015.gada 1.jūlijam,

4) noteikt prasītājam tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6% gadā no nesamaksātās parāda summas.

Tiesa noraidīja prasību daļā par nokavējuma procentu piedziņu par laiku no 2003.gada 1.oktobra līdz 2015.gada 1.jūlijam.

Tiesas spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[6.1] Atbilstoši likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās” 4.panta piektajai daļai šajā gadījumā pušu savstarpējām attiecībām piemērojams šā likuma 12.pants.

Pirmās instances tiesa pamatoti atzinusi, ka pušu tiesiskās attiecības regulē likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās” 12.panta trešā daļa. Piespiedu nomas attiecību gadījumā, pie apstākļiem, kad puses nevar vienoties, zemes nomas maksa nosakāma 6% gadā no zemes kadastrālās vērtības. Šāds nomas maksas apmērs ir samērīgs un taisnīgs, kā arī nav pretrunā ar pušu tiesībām un atbilst Civillikuma 2120.pantam.

[6.2] Noraidāms ir prasījums par nokavējuma procentu piedziņu par laiku no 2003.gada 1.oktobra līdz 2014.gada 1.decembrim, kuru prasītājs pamatojis ar Civillikuma 1759.panta 1. un 2.punktu.

Lietā ir strīds par zemes gabala nomas maksas apmēru, tātad arī par parāda apmēru. Judikatūrā atzīts, ka, pastāvot strīdam par maksājamo naudas summu, Civillikuma 1759.panta 1.punkts nav piemērojams.

[7] Par apelācijas instances tiesas spriedumu prasītājs iesniedza kasācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasība par nokavējuma procentu piedziņu.

Kasācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

Tiesa nepareizi piemērojusi Civillikuma 1759.pantu un pieļāvusi Civilprocesa likuma 189.panta un 193.panta piektās daļas pārkāpumu.

Piemērojot Civillikuma 1759.pantu, tiesa izmantojusi tiesību palīgavotu – judikatūru, taču sprieduma motīvu daļā nav norādīts, kāpēc judikatūra nepieciešama minētās tiesību normas piemērošanai.

Lietas faktiskie apstākļi atbilst Civillikuma 1759.panta sastāvam. Atbildētājs kopš 2003.gada ir rīkojies prettiesiski – lietojis prasītājam piederošo īpašumu, taču nav par to maksājis, lai gan kopš 1993.gada atbildētājam bija zināms, ka veicami nomas maksas maksājumi. Naudas līdzekļi, kas prasītājam kopš 2003.gada pienākas no atbildētāja, atradušies pie atbildētāja un prasītājs nav varējis gūt nekādu labumu ne no sava īpašuma, ne arī no nomas maksas kā kapitāla. Līdz ar to ir pamats piemērot nokavējuma procentus. Atbildētājs, neizmaksājot prasītājam pienākošos naudas summu, lieto svešu naudu kā savu, tādējādi pieļaujot svešas naudas aizturējumu. Tiesa nav vērtējusi Civillikuma 1759.panta 2.punkta piemērošanu.

Tiesa lietas izskatīšanā ņēmusi vērā judikatūru, kas šajā lietā nav izmantojama, savukārt bez ievēribas atstātas judikatūrā izteiktās atziņas par nokavējuma procentu piedziņas priekšnoteikumiem.

Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 5.septembra sprieduma lietā Nr.SKC-366 izteiktās atziņas izmantojamas strīdos, kas ir par pamatparāda esamību, taču šajā lietā nav strīda par to, ka nomas maksas parāds pastāv. Savukārt Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 12.oktobra sprieduma lietā Nr.SKC- 262 izteiktās atziņas izmantojamas gadījumos, kad strīds ir par prasības pamatojumu, taču šajā lietā strīds par nomas maksas apmēru ir atrisināts – tiesa ir konstatējusi pamatparādu un nokavējuma periodu, par ko būtu maksājami likumiskie nokavējuma procenti. Tāpat Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr.SKC-455 izteiktās atziņas nav izmantojamas, jo minētajā lietā bija atšķirīgs prasības priekšmets no piespiedu nomas maksas.

Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 12.oktobra spriedumā lietā Nr.SKC-262 ir norādīti nokavējuma procentu piedziņas priekšnoteikumi, kas ir konstatējami arī šajā lietā – 1) tiesa ir noteikusi nomas maksas apmēru, konstatējusi parādu un piedzinusi to no atbildētāja, 2) tiesa ir atzinusi nomas tiesisko attiecību pastāvēšanu no 2003.gada 1.oktobra un atbildētāja pienākumu maksāt nomas maksu. Starp pusēm nav strīda par piespiedu nomas attiecību pastāvēšanu, tātad arī par atbildētāja pienākumu maksāt nomas maksu. Atbilstoši Civillikuma 2142.pantam atbildētāja pienākums maksāt nomas maksu iestājās no 2003.gada 1.oktobra un iestājies parāda samaksas nokavējums, 3) prasītais nokavējuma procentu apmērs atbilst Civillikuma 1765.pantā noteiktajam – seši procenti gadā, kā arī procenti tiek aprēķināti tikai no pamatparāda, kā tas norādīts parāda aprēķinā, un par to strīda nav, 4) likumiskie nokavējuma procenti tiek prasīti vienlaikus ar galveno saistību un par nokavējuma procentiem lietā nav bijis strīda.

[8] Ar Augstākās tiesas Civillietu departamenta tiesnešu kolēģijas 2016.gada 2.jūnija rīcības sēdes lēmumu ierosināta kasācijas tiesvedība par pārsūdzēto spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasība par nokavējuma procentu piedziņu.

[9] Paskaidrojumi sakarā ar kasācijas sūdzību lietā nav iesniegti.

[10] Tiesā 2017.gada 16.jūnijā saņemts /pers. J/ iesniegums, kurā norādīts, ka /pers. B/ ir miris /miršanas datums/un, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 77.panta pirmo daļu, lūgts aizstāt prasītāju /pers. B/ ar viņa saistību un tiesību pārņēmēju /pers. J/.

Motīvu daļa

[11] Izskatījusi civillietu tādā apjomā, kādā lūgts kasācijas sūdzībā, Augstākā tiesa atzīst, ka spriedums ir atceljams daļā par likumisko procentu piedziņu un lieta ir nododama jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā.

[12] No lietas materiāliem Augstākā tiesa konstatē, ka prasītājs /pers. B/ ir miris /miršanas datums/un tiesai iesniegts /pers. J/ lūgums par puses aizstāšanu, tādējādi nepieciešams izskatīt jautājumu par puses procesuālo tiesību pārņemšanu.

Civilprocesa likuma 77.panta pirmā daļa noteic tiesas tiesības aizstāt pusi ar tās tiesību pārņēmēju gadījumā, ja lietā viena no pusēm izstājas (fiziskas personas nāve). Atbilstoši šā panta otrajai daļai tiesību pārņemšana iespējama jebkurā procesa stadijā.

No tiesai iesniegtās mantojuma apliecības ir redzams, ka prasījuma tiesības šajā lietā iekļautas mantojuma sastāvā, savukārt no 2017.gada 22.maija mantojuma dalīšanas līguma izriet, ka /pers. B/ mantinieki ir vienojušies, ka prasījuma tiesības tiek nodotas /pers. J/. Lietā nav konstatējami apstākļi, kas būtu par šķērslī puses aizstāšanai.

Civilprocesa likuma 77.panta trešajā daļā ir noteikts, ka visas darbības, kas izpildītas procesā līdz tiesību pārņēmēja iestāšanās brīdim, tiesību pārņēmējam ir tikpat obligātas, cik obligātas tās bija personai, kuras tiesības ir pārņemtas.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 77.panta pirmo daļu, Augstākā tiesa atzīst, ka prasītājs /pers. B/ aizstājams ar viņa saistību un tiesību pārņēmēju /pers. J/.

[13] Lietā pastāv strīds par likumisko procentu piedziņu piespiedu nomas tiesiskajās attiecībās, līdz ar to Augstākā tiesa vērtē, vai materiālās tiesību normas, kas nosaka likumisko procentu maksāšanas kārtību, ir pareizi piemērotas lietas faktiskajiem apstākļiem.

Civillikuma 1753.pants noteic, ka ar procentiem jāsaprot tā atdizība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu lietošanas atvēlējumu vai kavējumu, samērā ar to daudzumu un lietošanas ilgumu.

Saskaņā ar Civillikuma 1756.pantu pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesisku darījumu, vai uz likumu.

Civillikuma 1759.panta 1.punkts paredz, ka procenti jāmaksā, arī bez noteiktas norunas, uz likuma pamata, par katru parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs.

Atbilstoši Civillikuma 1757.pantam, nolīgstot procentus, jānoteic to apmērs. Gadījumā, ja tas nav darīts, tad atzīstams, ka klusējot pieņemti likumiskie procenti. Saskaņā ar Civillikuma 1765.panta pirmo daļu procentu apmērs cieši jānosaka aktā vai darījumā. Gadījumā, ja tas nav darīts, kā arī tajā gadījumā, ja likums nosaka aprēķināt likumiskos procentus, tas ir, seši procenti no simta gadā.

[13.1] Lietā nav strīda, ka procentu maksāšanas pienākums nav noteikts darījumā, jo starp pusēm pastāvošajām nomas attiecībām ir piespiedu raksturs. Tādējādi ir pārbaudāms, vai procentu maksāšanas pienākums izriet no likuma.

Lai piemērotu Civillikuma 1759.panta 1.punktu un būtu pamats piedzīt likumiskos procentus, ir jākonstatē nokavējums – saistības prettiesisks

novicinājums (Civillikuma 1651.pants), atbilstoši Civillikuma 1652. un 1653.pantam.

Augstākā tiesa, pievienojoties tiesību doktrīnas atziņām, ir norādījusi: ka „Nokavējuma procenti ir maksa par naudas vai cita kapitāla lietojumu pēc tam, kad iestājies maksājuma pienākums. Nokavējuma procentu maksāšana ir saistīta ar tiesību pārkāpumu – nokavējumu, taču to būtība paliek tāda pati kā procentiem vispār, attiecīgi arī nokavējuma procentu uzdevums ir nodrošināt ienākumus, ko dod kapitāls, atrodoties normālā aprītē, ekvivalenci mantiskajās attiecībās. Procentu nozīme izpaužas arī saistību izpildījuma nodrošināšanā” (sk. *Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 25.augusta sprieduma lietā SKC-104/2016 (Nr.C27195411) 12.3.punktu, Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskajā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 2000, 256.-257.lpp.*).

Judikatūrā norādīti likumisko procentu piedziņas priekšnoteikumi: 1) galvenais parāds jeb kapitālparāds, 2) parāda samaksas nokavējums, 3) likumisko procentu atbilstība likumā noteiktajam apmēram, 4) likumisko procentu prasība vienlaikus ar galveno saistību (sk. *Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 12.oktobra sprieduma lietā SKC- 262/2011 (Nr.C27036507) 11.2.punktu*).

[13.2] Atbildētāja, pastāvot piespiedu nomas tiesiskajām attiecībām, nav veikusi zemes nomas maksājumus, par ko lietā strīda nav. Starp pusēm pastāvēja strīds par nomas maksas apmēru, attiecīgi prasībā tiesai lūgts noteikt nomas maksu 6% no zemes kadastrālās vērtības gadā, savukārt pretprasībā, kā arī apelācijas sūdzībā tiesai lūgts noteikt nomas maksu 5% no zemes kadastrālās vērtības gadā, izņemot 2008., 2009. un 2010.gadu, kad lūgts nomas maksu noteikt iepriekšējā gada nomas maksas apmēram pieskaitot 25%.

Tādējādi secināms, ka strīds pastāvēja par starpību starp prasītāja prasīto un atbildētājas piedāvāto nomas maksas apmēru. Vienlaikus no lietas apstākļiem izriet, ka atbildētāja nav veikusi nomas maksājumus apmērā, kādu pati atzinusi, iesniedzot pretprasības pieteikumu.

Augstākā tiesa secina, ka apelācijas instances tiesa, atzīstot prasību par likumisko procentu piedziņu par nepamatotu, ir kļūdaini izmantojusi judikatūrā izteiktās atziņas, kas attiecas uz gadījumiem, kad strīds bijis par prasības summas apmēru, kā rezultātā nav bijis iespējams konstatēt nokavējuma iestāšanos, jo šajā lietā strīds ir bijis par nomas maksas apmēra starpību, attiecīgi par nomas maksai 5% no zemes kadastrālās vērtības gadā, izņemot 2008., 2009. un 2010.gadu, puses piekrīt. Tādējādi apelācijas instances tiesa lietas izskatīšanā ņēmusi vērā judikatūru, kuras atziņas nav izmantojamas konkrētā strīda izšķiršanai.

Apelācijas instances tiesai atzīstot, ka atbildētājam ir pienākums maksāt nomas maksu no 2003.gada 1.oktobra, ir konstatēts atbildētāja pieļauts nomas maksas kavējums, kā rezultātā piemērojamas nokavējuma nelabvēlīgās sekas – likumisko procentu samaksa. Augstākās tiesas ieskatā, šajā lietā apelācijas instances tiesa nodibināja visus priekšnoteikumus, kas atbilstoši iepriekš minētajām materiālo tiesību normām veido pamatu likumisko procentu piedziņai. Proti, lietā ir stājies spēkā spriedums daļā par galvenā nomas maksas parāda piedziņu un, piedzenot nomas maksu no 2003.gada 1.oktobra, ir konstatēts samaksas nokavējums, kā arī prasīto likumisko procentu apmērs – 6% gadā no pamatparāda ir atbilstošs likumā noteiktajam un likumiskie procenti tiek prasīti vienlaikus ar galveno saistību.

[13.3] Civilprocesa likuma 193.panta piektā daļa, kas noteic, ka sprieduma motīvu daļā norāda lietā konstatētos faktus, pierādījumus, uz kuriem pamatoti tiesas secinājumi, un argumentus, ar kuriem noraidīti tie vai citi pierādījumi, kā arī normatīvos aktus, pēc kuriem tiesa vadījies, un konstatēto lietas apstākļu juridisko novērtējumu, nozīmē to, ka tiesas konstatētie faktiskie apstākļi, veicot to juridisko analīzi, ir jāietver kādas konkrētas tiesību normas sastāvā.

Judikatūrā atzīts, ka spriedumam jābūt pamatotam ar tiesību normu, judikatūra izmantojama secinājuma par šīs normas piemērošanas (iztulkošanas) juridiskajiem aspektiem argumentēšanai. Tas nozīmē, ka tiesa nevar izspriest lietu pēc būtības uz kāda cita tiesas nolēmuma pamata, jo nav līdzīgā tiesiskā strīdā pieļaujama atsauce uz konkrētu lietu kā tiesu praksi, neatklājot agrāk taisītā spriedumā ietverto apsvērumu saturu un neminot, kā izšķiramā strīda apstākļi sasaucas ar iepriekš izskatītajā lietā pastāvējušiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem (sk. *Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 16.septembra sprieduma lietā, SKC-270/2016 (Nr.C33327912) 9.3.punktu*).

Noraidot prasību par likumisko procentu piedziņu, pamatojoties tikai uz judikatūras atziņām, apelācijas instances tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 193.panta piektās daļas prasības.

[14] Apkopojot iepriekš izklāstītos apsvērumus, Augstākā tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasība par nokavējuma procentu piedziņu, nevar atzīt par likumīgu, tas ir atceļams, un lieta nododama jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[15] Saistībā ar kasācijas sūdzībā minēto par pilna apelācijas instances tiesas sprieduma teksta sagatavošanas kavējumu, Augstākā tiesa norāda, ka tas nav uzskatāms par procesuālo tiesību normu pārkāpumu Civilprocesa likuma 452.panta izpratnē, jo minētais termiņa kavējums nav attiecināms uz lietas izskatīšanā pieļautu procesuālo pārkāpumu.

[16] Spriedumu atceļot, /pers. J/ atbilstoši Civilprocesa likuma 458.panta otrajai daļai atmaksājama iemaksātā drošības nauda 284,57 EUR.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu un 458.panta otro daļu, Augstākā tiesa

nosprida

atcelt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 2.aprīļa spriedumu daļā, ar kuru noraidīta /pers. B/ prasība pret Rīgas domi par nokavējuma procentu piedziņu, un šajā daļā nodot lietu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā.

Atmaksāt /pers. J/ drošības naudu 284,57 EUR (*divi simti astoņdesmit četri euro, 57 centi*).

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese	L. Kušnīre
Tiesnese	I. Lauka
Tiesnese	M. Zāģere